

Dvadeset godina identifikacije mrežne neomeđene građe : izmijenjeni u prijenosu

Getliher, Danijela

Source / Izvornik: **Bosniaca : časopis Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine, 2019, 23, 51 - 57**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:203:412702>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-02-27**

Nacionalna i sveučilišna
knjižnica u Zagrebu

Repository / Repozitorij:

[National and University Library in Zagreb Repository](#)

DVADESET GODINA IDENTIFIKACIJE MREŽNE NEOMEĐENE GRAĐE: IZMIJENJENI U PRIJENOSU

TWENTY YEARS OF IDENTIFICATION OF ONLINE CONTINUING RESOURCES: CHANGED IN TRANSITION

mr. sc. Danijela Getliher

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska
dgetliher@nsk.hr

Sažetak

Mreža ISSN-a već dvadeset godina identificira i katalogizira mrežnu neomeđenu građu primjenom donesenih definicija, pravila i preporuka. Svrha je članka dati pregled aktualnih definicija i pravila identifikacije i katalogizacije mrežne neomeđene građe Sustava ISSN-a, pregled zamijećenih promjena svojstava sadržaja objavljenih na mreži u odnosu na njihov tiskani izvornik, kao i razloge njihovog nastanka. Primijećene promjene upućuju na postupnu i nezaobilaznu promjenu pravila identifikacije i katalogizacije i razvoja serijskih publikacija na mreži, kao i postupnu promjenu paradigme nakladništva.

Key words: neomeđena građa, serijske publikacije, mrežne serijske publikacije, ISSN

Abstract

The ISSN network has for the past twenty years identified and catalogued online continuing resources by use of adopted definitions, rules and recommendations. Purpose of the article is to give an overview of the current definitions and rules for identifying and cataloguing of online continuing resources of the ISSN system, an overview of noticed changes of the content features published online in relation to their printed original and reasons for their creation. Noticed changes point to the gradual and unavoidable change in the rules for the identification and cataloguing and development of online serial publications as well as the gradual change of the publishing paradigm.

Ključne riječi: continuing resources, serial publications, online serial publications, ISSN

Uvod

Odluka o identifikaciji i katalogizaciji mrežne građe, koju je Mreža ISSN-a sukladno potrebama svojih korisnika donijela 1997. godine te 2000. godine usuglasila s druga dva standarda (Béquet, Howlett i Willer 2015, 5) – AACR-om, ISBD-om – i danas je aktualna. Knjižnična zajednica bila je potpuno svjesna da će proširenje nakladništva u mrežno okruženje donijeti promjene u načinima objavljivanja kako u prijenosu izvorno tiskanih publikacija u mrežno okruženje tako i u stvaranju sasvim novih vrsta građe. Isto tako, svojim odlukama, trajnim preispitivanjem i prilagođavanjem pravila pro-

mjenama nastalima u nakladništvu, pokazala je spremnost prepoznati nove vrste knjižnične građe nastale u mrežnom okruženju.

Cilj rada je deskriptivnom metodom zabilježiti važeća pravila identifikacije i katalogizacije i zabilježiti promjene nastale u prijenosu izvorno tiskanih sadržaja u mrežno okruženje radi budućeg praćenja promjena pravila i razvoja serijskih publikacija na mreži. Primjeri su prikupljeni tijekom dužeg vremenskog razdoblja metodom promatranja, a njihovom analizom zaključuje se o razlozima njihova nastanka i posljedicama koje će dugoročno uzrokovati.

Rad se sastoji od dva dijela. Prvi daje pregled

osnovnih principa identifikacije i katalogizacije mrežne neomeđene građe koje se temelje na standardu ISSN-a, a koji su uglavnom istovjetni pravilima drugih dvaju međunarodnih standarda za kataložni opis – ISBD i RDA. Stoga se u radu, osim na standard ISSN-a, tamo gdje pravilo nije izrijekom objašnjeno, poziva na istovjetna pravila primjene standarda ISBD i RDA koja su isto pravilo jednoznačno objasnila. Drugi dio rada donosi pregled uočenih promjena koje su se dogodile u prijenosu serijskih publikacija iz tiskanog u mrežno okruženje bilo da su nastale pod utjecajem digitalnih tehnologija bilo utjecajem uredništava, platformi za objavu znanstvenih sadržaja i baza podataka.

Identifikacija mrežne neomeđene građe

ISSN mreža, prepoznavši potrebe svojih korisnika, 1997. godine donosi odluku o zasebnoj identifikaciji i katalogizaciji istih sadržaja na različitim medijima. Od tada se različitim medijskim inačicama iste publikacije dodjeljuju zasebni ISSN-i. Osim toga, uvidjevši da osim serijskih publikacija svojstvo serijalnosti ima i integrirajuća građa, koja je isto tako predmet interesa knjižnične zajednice, tri su se međunarodna standarda za kataložni opis ISSN, ISBD i tadašnji AACR2 2000. godine usuglasila da će se ove dvije vrste nadalje obilježavati nadređenim izrazom neomeđena građa.

Neomeđena građa je jedinica građe na bilo kojem mediju koja se izdaje tijekom nekog razdoblja bez unaprijed utvrđenog kraja izlaza (ISSN manual 2015, 159). Dok je serijska publikacija vrsta neomeđene građe koja se objavljuje u uzastopnim zasebnim sveščićima ili dijelovima, obično s brojčanim podacima (ISSN manual 2015, 13), integrirajuća građa se nadopunjuje ili osuvremenjuje osuvremenjivanjima koja ne ostaju zasebna, već su uklopljena u cjelinu (ISSN manual 2015, 15). Primjeri za serijske publikacije su časopisi, revije, novine i nakladničke cjeline, a integrirajućih baze podataka, mrežne stranice, wiki i tiskane publikacije sa slobodnim listovima. Predmet identifikacije mreže ISSN-a su sve serijske publikacije te selektivno neomeđena integrirajuća građa. Odabire se neomeđena integrirajuća građa koja ima jedinstveni naslov, jedinstveni URL i koja objavljuje uredničke sadržaje. Isključuju se osobne stranice, oglasi, stranice organizacija, političkih stranaka, reklamne i promotivne

publikacije, publikacije koje uglavnom preuzimaju sadržaje s drugih stranica ili upućuju na sadržaje na drugim stranicama te efemerne publikacije (ISSN manual 2015, 16).

Mreža ISSN-a vodi se osnovnim principima identifikacije prema kojima isti sadržaj na različitim medijima, bilo da se objavljuje pod istim ili sličnim naslovom, dobiva zasebni ISSN i zasebni kataložni zapis, dok različiti formati (PDF, HTML, MOBI) istog naslova i sadržaja na mreži koriste isti ISSN i jedan kataložni zapis. Različita jezična i geografska izdanja karakteristična za serijske publikacije dobivaju zasebni ISSN. Kataložni zapis izrađuje se uvidom u publikaciju koju opisuje. Primarni je izvor podataka za kataložni opis mrežne publikacije, sukladno standardu ISSN-a, naslovni zaslon i glavni izbornik publikacije. Zapisi se međusobno povezanih publikacija povezuju.

Predmet interesa identifikacije i katalogizacije jest publikacija u cijelosti, a ne njeni pojedini dijelovi ili sveščići. Stoga opis neomeđene građe treba zabilježiti prošlost serijske publikacije, ali i pretpostaviti njena svojstva u budućnosti (Le Bœuf 2017, 7). U tome je i razlika između takve publikacije i prodajnog oglasa, jednokratne poveznice za preuzimanje kupljene publikacije, kazala određenog broja ili pojedinih sveščića publikacije objavljenih na različitim mrežnim mjestima. Mrežna neomeđena građa objavljuje se određenom učestalosti pod jedinstvenim naslovom i jedinstvenim URL-om. Naslovni zaslon je mjesto gdje se pristupa mrežnoj publikaciji, mjesto gdje ona počinje. Naslovni zaslon treba sadržavati jasno istaknut naslov publikacije, impresum s podacima o nakladniku, glavnom uredniku, učestalosti osuvremenjivanja i početnoj godini postavljanja na mrežu. Ona sadrži pristup ili podatak o pristupu cjelovitom tekstu kada se radi o publikaciji na pretplatu ili uz registraciju korisnika.

Tiskane je serijske publikacije na mreži preporučljivo objavljivati pod naslovom izvornika. Posebno je to naglašeno kod serijskih publikacija koje su doživjele više promjena naslova ili kod publikacija koje objavljuju priloge. Sadržaje je takvih publikacija potrebno objavljivati odvojeno, svaku pod pripadajućim naslovom. Time se značajno povećava njihova prepoznatljivost, vidljivost i dostupnost, omogućava dodjela ISSN-a, adekvatno citiranje, uvrštavanje i zastupljenost nacionalnih znanstvenih sadržaja

u svjetskim bazama podataka. Istim preporukama vode se i drugi identifikacijski sustavi (Crossref 2018).

Kako ne bi došlo do nepotrebne promjene naslova časopisa, a time i ISSN-a, na naslovnom zaslonu serijske publikacije preporučljivo je navoditi naslov i podnaslov serijske publikacije, usporedni naslov i podnaslov, kao i varijantne naslove.

Primjena navedenih definicija, principa i preporuka omogućava jasnu i nedvosmislenu identifikaciju neomeđene građe te njeno pronalaženje i korištenje od strane korisnika i čitatelja. Ovu nedvosmislenost u određenoj mjeri narušavaju promjene do kojih dolazi kod prijenosa izvorno tiskane serijske publikacije u mrežno okruženje, a nastaju pod utjecajem tehnologije ili ostalih socijalnih, društvenih i znanstvenih utjecaja na načine oblikovanja i objavljivanja sadržaja.

Objavljivanje tiskanih izvornika u mrežnom okruženju

Objavljivanje tiskanih izvornika u mrežnom okruženju u većini se slučajeva odvija bez značajnih izmjena u prepoznavanju njihova identiteta određenog naslovom, nakladnikom, autorima, vrsti građe i drugim bibliografskim elementima. Primjenom ponuđenih načina strukturiranja i objavljivanja sadržaja, digitalne tehnologije omogućavaju bržu i ekonomičniju objavu sadržaja. Posljedično dolazi do preobličavanja vrsta i podvrsta knjižnične građe u odnosu na tiskani izvornik. Druge promjene nastaju pod utjecajem uredničkih politika, politika platformi za objavu publikacija i principa znanstvenog bodovanja objavljenih sadržaja.

Utjecaj tehnologije

Odmah nakon same odluke o identifikaciji mrežne neomeđene građe primijećeno je da se serijske publikacije, uglavnom novine i magazini preneseni iz tiskanog u mrežno okruženje, počinju objavljivati u oba oblika – kao serijska i kao integrirajuća građa ili u potpunosti postaju integrirajuća građa. Tako npr. *Večernji list*, osim objave PDF-a svakog broja (*Večernji list* <http://vecernjilist.newspaperdirect.com/epaper/hr-hr/viewer.aspx>) u mrežnom okruženju, dobiva i mrežnu integrirajuću stranicu sa sadržajima koji hijerarhijski i strukturalno prethode samom pristupu novinama (*Večernji.hr* <https://www.>

vecernji.hr/). S vremenom, integrirajući sadržaji koji prethode samim novinama postaju sve dinamičniji i bogatiji sadržajem i prepoznaju se kao zasebna publikacija, a ne više drugi format istog sadržaja ili uvodna stranica pristupu novinama.

Prva preporuka Mreže ISSN-a bila je mrežne novine i magazine koji, osim obrojčenih sveščića nastalih iz matrice tiskanih publikacija na mrežnim stranicama, objavljuju svoj integrirajući dio identificirati na višoj hijerarhijskoj razini, tj. kao integrirajuću građu. S vremenom se pokazalo da se mrežne integrirajuće stranice novina i magazina sve više razvijaju, objavljuju se pod različitim naslovima i sadržajima u odnosu na tiskane inačice, čitateljska publika i pretplatnici su im različite interesne skupine te da ih treba identificirati zasebno kao dvije publikacije: integrirajuću i serijsku.

Druga primijećena pojava jest da se podatak o nazivu nakladničke cjeline u kojoj se određene publikacije u tiskanom izdanju objavljuju na mreži u potpunosti gubi ili nakladnička cjelina poprima svojstva časopisa. Naime, prijenos sadržaja iz tiskanog u mrežno okruženje ne podrazumijeva uvijek prijenos i njegovog potpunog vizualnog identiteta pa se kod prijenosa sadržaja sveščića u drugi format (npr. HTML) često izostavlja navođenje podatka o nakladničkoj cjelini. Monografske se ili serijske publikacije tako objavljuju u tiskanom izdanju u određenoj nakladničkoj cjelini na mreži objavljuju bez prijenosa podatka o nakladničkoj cjelini ili se serijska publikacija objavljuje pod nazivom nakladničke cjeline bez prijenosa podatka o naslovu serijske publikacije.

Sve veću sličnost nakladničkih cjelina i časopisa omogućile su tehničke mogućnosti objavljivanja i neadekvatnost primjene pravila o uređivanju tiskane nakladničke cjeline u mrežnom okruženju. Naime, osim objavljivanja određene skupine publikacija, bilo serijskih bilo monografskih, kao skupine zasebnih jedinica koje se, osim pod vlastitim naslovom, objavljuju pod zajedničkim naslovom, naslovom nakladničke cjeline (ISSN manual 2015, 165), publikacija objavljivanja u nakladničkoj cjelini treba imati svojevrsnu naslovnu stranicu nakladničke cjeline s podacima o naslovu, numeraciji, uredništvu, naslovu objavljenom unutar nakladničke cjeline, kao i naslovnicu i impresum publikacije koja se objavljuje unutar nakladničke

cjeline (ISBD 2014, 311). Ovaj način oblikovanja predviđen je za tiskane publikacije koje se objavljuju unutar jedne nakladničke cjeline. Njihovo povezivanje na mreži omogućuje se kroz stvaranje dva naslovna zaslona, zaslona nakladničke cjeline i naslovnog zaslona publikacije, koja se objavljuju unutar nakladničke cjeline ili dijeljenja jednog naslovnog zaslona s podacima o nakladničkoj cjelini i pripadajućoj publikaciji navedenima na odgovarajući način.

Primjer dobro uređene nakladničke cjeline je *EU and comparative law issues and challenges series* (<http://www.pravos.unios.hr/eu-and-comparative-law-issues-and-challenges-series>) koji objavljuje monografske zbornike radova. Na stranicama se navode svi podaci propisani definicijom. Drugi primjer je primjer objavljivanja separata unutar određene nakladničke cjeline gdje se nakladničke cjeline *EFZG working paper series* (<https://hrcak.srce.hr/efzgwps>) i *Radni materijali EIZ-a* (<https://hrcak.srce.hr/radni-materijali-eiza>) na portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske *Hrčak* objavljuju kao časopisi, a njihovi separati su objavljeni kao članci tog časopisa.

Ovisno o tome kako su strukturalno uređene, mrežne nakladničke cjeline bit će identificirane i katalogizirane kao nakladničke cjeline ili kao časopisi. Prepoznavanje i bilježenje bibliografskih podataka o publikaciji, osim neposrednim uvidom u publikaciju (De visu), provodi se sukladno propisanom izvoru za preuzimanje podatka, kao i odlukom pojedine knjižnice o ekonomizaciji postupka katalogizacije. Tako izostanak identifikacije nakladničke cjeline ili navođenja podatka o njoj može biti uzrokovan potpunim izostankom ovog podatka na publikaciji ili njenim navođenjem na mjestu koje nije izvor podatka. Katalogizator tako prilikom katalogizacije koristi propisani izvor podataka – naslovni zaslon, a ne svaki pojedini sveščić. Razlog tome je ranije spomenuta temeljna odluka o identifikaciji publikacije kao takve, a ne njenog pojedinog sveščića. Upravo iz tog razloga osnovni bibliografski podaci moraju, osim u pojedinom sveščiću, biti navedeni i na naslovnom zaslonu publikacije.

Iako se rječnici, leksikoni, enciklopedije u mrežnom okruženju mogu i dalje objavljivati na identičan način kao i u tiskanom, gdje se svaka izmjena sadržaja oblikuje i objavljuje kao novo izdanje, sve je češći slučaj da se

objavljuju kao neomeđena integrirajuća građa, tj. baza podataka koja se osuvremenjuje novim sadržajima, kao i izmjenama ranije objavljenih tekstova (Reynolds i Beck 2009, 45). Ovaj oblik objavljivanja dopušta češća osuvremenjivanja i ekonomičniji je od objavljivanja novog izdanja. Tako tiskana i mrežna inačica istog naslova u drugom slučaju nemaju više ista svojstva i ne pripadaju istoj vrsti građe te se posljedično identificiraju različitim identifikatorima. Tiskani rječnici, leksikoni i enciklopedije objavljuju se kao monografske publikacije, a na mreži postaju neomeđena građa kojoj se sadržaj sa svakim novim osuvremenjivanjem sve više razlikuje od tiskane inačice (Yale University Library: Monographs vs. Integrating Resources 2018). Stoga se sukladno vrstama građe različito pristupa njihovoj identifikaciji i katalogizaciji. Sustav ISBN-a knjigom smatra publikaciju osmišljenu kao cjelinu u jednom svesku ili u konačnom broju svezaka. ISBN se može dodijeliti onim publikacijama koje odgovaraju navedenoj definiciji, tj. onima koje nisu namijenjene osuvremenjivanjima sadržaja. Sukladno pravilima sustava ISBN-a, publikacijama koje su podložne osuvremenjivanjima koja su odmah dostupna te se stoga ne mogu smatrati novim izdanjem, ISBN se ne dodjeljuje. Mrežnim inačicama rječnika, enciklopedija i leksikona može se dodijeliti ISBN ukoliko se svaka izmjena može oblikovati i objaviti kao novo izdanje, no dinamičnim rječnicima, enciklopedijama i leksikonima koji se osuvremenjuju učestalošću koja ne dozvoljava objavljivanje zasebnih izdanja, ISBN se ne dodjeljuje. Takvoj se neomeđenoj integrirajućoj građi, ovisno o učestalosti osuvremenjivanja i načinu oblikovanja, dodjeljuje ISSN. U slučaju izostanka podatka o učestalosti njezina osuvremenjivanja baza podataka se smatra dovršenom i identificira se i katalogizira kao monografska (Yale University Library: Identifying Integrating Resources 2018).

Primjeri su baza podataka koje se osuvremenjuju *Encyclopedia of American Foreign Policy* i *Wikipedia*. Sasvim je suprotni primjer *Zbornik radova MIPRO*, čija su tiskana i na CD-ROM-u inačica oblikovane kao serijska, a na mreži na stranicama *IEEE Xplore digital library* objavljuje se kao monografska publikacija (<https://ieeexplore.ieee.org/xpl/mostRecentIssue.jsp?punumber=8392484>).

Naime, zbornici radova koji se objavljuju pod jedinstvenim naslovom identificiraju se ISSN-om i katalogiziraju kao serijska publikacija, dok se zbornici koji se objavljuju bez određene učestalosti ili se objavljuju svaki puta pod drugim naslovom ili nazivom skupa identificiraju ISBN-om i katalogiziraju kao monografske publikacije (Blažević et al. 2008). Način objavljivanja navedenog zbornika koji je odredila *IEEE Xplore digital library* ne omogućuje identifikaciju navedene publikacije kao mrežne serijske publikacije, dodjelu ISSN-a niti međusobno povezivanje zapisa različitih medijskih inačica iste publikacije.

Utjecaj uredničkih politika

Problemi u identifikaciji javljaju se i kod publikacija koje su više puta promijenile naslov, a nakladnik pod jednim, obično tekućim naslovom objavljuje ostale naslove bez njihovog navođenja. Tako na primjer *Hrvatska i komparativna javna uprava* izlazi od 2011. godine (<https://hrcak.srce.hr/ccpa>), a sveščići prethodnog naslova *Hrvatska javna uprava* koji je objavljivan od 1999. do 2010. godine objavljeni su na *Hrčku* u arhivi tekućeg naslova, tj. *Hrvatske i komparativne javne uprave*. S obzirom na to da je tako objavljen, nije mu moguće dodijeliti ISSN niti u metapodatke o mrežnom tekućem naslovu ugraditi podatak o prethodnom naslovu. Isto tako, *Obnovljeni život* izlazi od 1971. godine (<https://hrcak.srce.hr/obnovljeni-zivot>), a prethodni naslov *Život*, objavljivan od 1919. do 1944. godine, sakriven je u arhivi prethodnog naslova.

Čest je i problem promjene jezika naslova pod kojim se publikacija objavljuje. Naime, nakladnici koji objavljuju svoje publikacije pod stvarnim naslovom na jednom i usporednim naslovom na drugom jeziku mogu mijenjati redoslijed navođenja naslova bez promjene ISSN-a i izrade novog kataložnog zapisa sve dok navode oba naslova. Potreba za promjenom navođenja redoslijeda i predstavljanja publikacije pod usporednim naslovom, npr. naslovom na engleskom umjesto pod stvarnim naslovom na hrvatskom jeziku, nalazi se u svjetskim bazama podataka u kojima su oni "upotrebljiviji i vidljiviji" ako naslov navode na engleskom jeziku. Takve publikacije su npr. *Koža i obuća=Leather and footwear=Leder und Schuh=Le cuir et la chaussure* (<http://www.hdko.hr/>), *Ribarstvo=Croatian*

journal of fisheries (<https://ribarstvo.agr.hr/index.php?lang=hr>); *Energija=Journal of energy* (<http://journalofenergy.com/>).

Tako je časopis *Energija* godinama objavljivan s usporednim naslovom *Journal of energy*. Od jednog trenutka časopis se počeo objavljivati pod usporednim naslovom *Journal of energy*. ISSN se ne mijenja dok god se ova dva naslova, neovisno o redoslijedu njihova navođenja, navode na naslovnom zaslonu publikacije.

U nakladništvu tiskanih serijskih publikacija nije uobičajeno da više nakladnika istovremeno objavljuje istu tiskanu serijsku publikaciju (Young 2004, 38). No mrežni časopisi se, osim serijskim publikacijama karakterističnih geografskih i jezičnih izdanja, objavljuju i na stranicama nakladnika, na platformama za objavu serijskih publikacija, u citatnim bazama podataka te su te pojavnosti najsličnije pojmu izdanja kod knjiga.

Kod ovakvih izdanja događa se da se ista publikacija na različitim mrežnim mjestima objavljuje pod različitim naslovom i različitim nakladnikom. Različite varijacije naslova pojavljuju se zbog netočnog navođenja naslova, objavljivanja pod prethodnim, varijantnim naslovom ili proizvoljno odabranim naslovom. Neujednačeno navođenje nakladnika obično se odnosi na navođenje prethodnih naziva ili drugih oblika naziva nakladnika ili svjesnog ili nesvjesnog prepuštanja prava nakladnika platformi za objavu publikacija ili citatnoj bazi. Takav primjer je časopis *Automatika* nakladnika KoREMA koji se na stranicama portala *Hrčak* (<https://hrcak.srce.hr/automatika>) objavljuje pod nakladnikom KoREMA. Na stranicama svjetskog nakladnika znanstvenih sadržaja *Taylor & Francis* iste sadržaje prvo objavljuje pod nazivom nakladnika *Taylor & Francis*, a nakon upozorenja nakladnika od strane ISSN ureda, podatak je promijenjen i sada nejasno upućuje na zaključak o dva nakladnika *Taylor & Francis* i KoREMA (<https://www.tandfonline.com/toc/taut20/current>).

Drugi primjer je časopis *Ribarstvo=Croatian journal of fisheries* koji na *Hrčku* (<https://hrcak.srce.hr/ribarstvo>) za nakladnika navodi *Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*, a na stranicama *DeGruytera* navedeni nakladnik je *DeGruyter* (<https://content.sciendo.com/view/journals/cjf/cjf-overview.xml>). Tako kod serijskih publikacija koje su objavljene na više

mrežnih mjesta ili platformi često nije moguće utvrditi uloge ustanova koje su sudjelovale u proizvodnji i/ili objavi (nakladnika izvornika, proizvođača ili raspačavatelja itd.).

Neki od navedenih primjera ukazuju na to da se mrežne serijske publikacije mijenjaju često, a ponekad čak i retroaktivno. Izmjene se često odnose na već ranije objavljene sveščiće (Shadle 2004, 140). Retroaktivnim izmjenama mogle bi se smatrati pojave kada nakladnik ili platforma za objavljivanje serijskih publikacija prethodne naslove objavljuju pod tekućim, usporednim ili nekim drugim naslovom ili aktualnim nakladnikom ili pod nazivom drugog pravnog tijela. Takve bibliografske podatke na tiskanim izdanjima nije bilo moguće retroaktivno mijenjati dok se na online serijskim publikacijama mijenjaju često, nedosljedno i retroaktivno (Getliher 2017, 130). Naime, kod konvencionalnih je analognih dokumenata raspon mogućih izdanja ograničen, dok digitalne tehnologije omogućuju stvaranje neograničenog broja izdanja u bilo koje vrijeme iz matrice samog dokumenta (Delsey 2003, 36).

Zaključak

Principi identifikacije i katalogizacije mrežne neomeđene građe postavljeni su prije dvadesetak godina. Standardi za identifikaciju i kataložni opis ujedno određuju odgovarajuće načine uređivanja publikacija. Promjene do kojih je došlo u prijenosu tiskanih serijskih publikacija u mrežno okruženje očekivane su i očekuju se i nadalje.

Literatura

Béquet, Gaëlle, Louise Howlett, i Mirna Willer. 2015. "Interaction between IFLA standards and other library standards: ISBD, RDA, UNIMARC and ISSN: a long-lasting relationship" Paper presented at: IFLA WLIC 2015 – Cape Town, South Africa in Session 166 – Standards Committee, 1-13. <http://library.ifla.org/1102/1/166-bequet-en.pdf>. Datum pristupa: 13. 1. 2019.

Blažević, Dorica, Vesna Hodak, Sonja Pigac Ljubi, i Jasenka Zajec. 2008. *Upute o postupanju s graničnim publikacijama*. <http://katalogizacija.nsk.hr/wp-content/uploads/2015/09/Grani%C4%8Dne-publikacije-2008.pdf>. Datum pristupa: 13. 1. 2019.

Nastale promjene pokazuju da mrežno okruženje nudi bolje mogućnosti strukturiranja i objavljivanja kojima se osigurava brža i ekonomičnija dostupnost sadržaja. Promjene se odnose na promjenu u načinu objavljivanja određenih podvrsta serijskih publikacija, magazina i novina iz serijskih u integrirajuću građu, nakladničkih cjelina koje u mrežnom okruženju nestaju ili postaju sve sličnije časopisima, pojavu novih oblika izdanja serijskih publikacija na mreži, promjenu rječnika, leksikona i enciklopedija iz monografskih publikacija u neomeđenu građu, promjenama nastalim pod utjecajem zahtjeva platformi za objavu publikacija i znanstvenog bodovanja objavljenih sadržaja. Druge se pak neujednačenosti odnose na izbor uredničkih politika, politika platformi za objavu znanstvenih sadržaja, kao i principa bodovanja znanstvenih aktivnosti znanstvenika.

Iako se neke od navedenih promjena mogu usmjeravati i oblikovati trajnom pismenom i usmenom edukacijom nakladnika i objavljivanjem uputa o načinima uređivanja mrežnih publikacija, druge postupno pokreću promjenu paradigme nakladništva koja se za sada odražava u pitanjima promjene definicije izdanja i nakladnika.

Crossref. 2018. "Journal title management". <https://support.crossref.org/hc/en-us/articles/213123866-Journal-title-management>. Datum pristupa: 13. 1. 2019.

Delsey, Tom. 2003. "Preispitivanje konvencionalnih paradigmi za opis dokumenata" *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 46(1/2): 32-43.

Getliher, Danijela. 2017. "Digitalne reprodukcije serijskih publikacija: identifikacija i katalogizacija" *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 59(1/2): 127-146.

ISBD: međunarodni standardni bibliografski opis, objedinjeno izdanje. 2014. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

ISSN manual. 2015. Paris: ISSN International Centre.

Le Bœuf, Patrick, ed. 2017. *Definition of Pressoo: a conceptual model for Bibliographic Information Pertaining to Serials and Other Continuing Resources*. Den Haag: IFLA. https://www.ifla.org/files/assets/cataloguing/PRESSoo/pressoo_v1-3.pdf. Datum pristupa: 13. 1. 2019.

Reynolds, Regina, Marla Whitney Chasler, i Melisa Beck. 2009. "The Tao of Serials: 101 Things Non-Catalogers Should Know About serials ...or is it continuing resources?" *The serials librarian* 56(1-4): 44-53.

Shadle, Steve. 2004. "The aggregator-neutral record: putting procedures into practice" *The serials librarian* 47(1/2): 139-152. http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1300/J123v47n01_10. Datum pristupa: 13. 1. 2019.

Yale University library. 2018. "Cataloging E-Monographs: Copy Cataloging and Variant Format Cataloging: Monographs vs. Integrating Resources". <https://web.library.yale.edu/cataloging/e-resources/e-books-copy>. Datum pristupa: 13. 1. 2019.

Yale University library. 2018. "Cataloging Online Integrating Resources: Identifying Integrating Resources". <https://web.library.yale.edu/cataloging/e-resources/updates-websites> Datum pristupa: 13. 1. 2019.

Young, Naomi Kietzke. 2004. "The aggregator-neutral record: new procedures for cataloging continuing resources" *The serials librarian* 45(4): 37-42. http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1300/J123v45n04_03. Datum pristupa: 13. 1. 2019.